

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА МЕДИЧНА ШКОЛА»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІНН «ЄМШ»
К. М. Н. Говент Н. Ю. Дитвінова
« 26 » 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
Дисципліна: «ЗАГАЛЬНА ХІРУРГІЯ»

Підготовки: другого (магістерського) рівня
Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність 222 «Медицина»

Київ – 2021

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Навчально-науковий інститут «Європейська медична школа», кафедра клінічних дисциплін з курсами внутрішніх хвороб, хірургії, педіатрії, акушерства та гінекології.

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

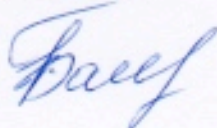
Доктор мед. наук професор кафедри клінічних дисциплін з курсами внутрішніх хвороб, хірургії, педіатрії, акушерства та гінекології -Дзигал О.Ф.

Доктор мед. наук професор кафедри клінічних дисциплін з курсами внутрішніх хвороб, хірургії, педіатрії, акушерства та гінекології - Бабенков Г.Д.

Схвалено на засіданні кафедри клінічних дисциплін з курсами внутрішніх хвороб, хірургії, педіатрії, акушерства та гінекології.

Протокол № 4
від « 4 » липень 2021 року

Завідувач кафедри,

Г.Д. Бабенков

Обговорено та рекомендовано до

Затверджено на засіданні Вченої ради ННІ «Європейська медична школа»
Протокол № 1 від «26» серпень 2021 року.

Вступ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Загальна хірургія» складена відповідно до Стандарту вищої освіти підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина»

Опис навчальної дисципліни (анотація)

«Загальна хірургія» є клінічною дисципліною, під час вивчення якої відбувається засвоєння студентами базових теоретичних знань з питань організації хірургічної допомоги, десмургії, організації санітарно-епідемічного режиму в хірургічній клініці, кровотечі та її зупинки, трансфузіології, анестезіології та реанімації, різноманітних травматологічних уражень, хірургічної інфекції, трансплантології, онкології, обстеження хірургічного хворого, догляду за хворими тощо. Засвоєння теоретичного матеріалу супроводжується набуттям відповідних інтегральних, загальних і фахових компетентностей.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна	
	Напрямок підготовки 222 «Медицина»		
Розділів-2	Спеціальність 222 «Медицина»	Рік підготовки:	
Змістових розділів- 5		3-й	
<hr/>		Семестр:	
Загальна кількість годин - 90		5-й	-
Годин для денної форми навчання: Аудиторних- 48	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Магістр медицини»	Лекції	
		16 год	-
		Практичні	
		32 год	-
		Самостійна робота	
		42 год	-
Вид контролю			
		Екзамен	

Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Загальна хірургія» є: заходи з організації санітарно-епідемічного режиму в хірургічній клініці; перев'язочний матеріал і способи його застосування; кровотеча і способи її тимчасової та кінцевої зупинки; трансфузія компонентів донорської крові, ускладнення гемотрансфузії та їх профілактика; основи анестезіології та реаніматології; клініка, діагностика, перша медична допомога, принципи лікування при травматичних ушкодженнях; загальні питання хірургічної інфекції; клініка, діагностика, лікування, профілактика окремих видів хірургічної інфекції; основи трансплантології, основи клінічної онкології; методологія обстеження хірургічного хворого.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Загальна хірургія» базується на знаннях, що отримуються студентами під час вивчення таких фундаментальних дисциплін як анатомія, гістологія, фізіологія, патологічна анатомія, патологічна фізіологія, пропедевтика внутрішньої медицини, фармакологія, і закладає основи для вивчення клінічної хірургії, травматології та ортопедії, урології, нейрохірургії, акушерства, гінекології, анестезіології, реаніматології та інших навчальних дисциплін, що передбачають застосування хірургічних методів лікування.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є оволодіння студентами знаннями з організації хірургічної допомоги, розпізнавання основних патологічних процесів та пошкоджень, основами клінічного обстеження хірургічних хворих та принципами хірургічного лікування.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

засвоєння основних заходів, необхідних для організації роботи у хірургічному відділенні і забезпечення профілактики виникнення і розповсюдження внутрішньо-лікарняної інфекції;

набуття практичних навичок з накладання пов'язок з використанням різноманітних перев'язочних матеріалів;

набуття практичних навичок для надання першої медичної допомоги при таких станах як кровотеча, закриті пошкодження м'яких тканин, перелом кістки, вивих, синдром тривалого стиснення, рана, опік, відмороження;

набуття практичних навичок для підготовки і проведення трансфузії компонентів крові донора;

засвоєння знань з основ місцевої і загальної анестезії, набуття вміння вибирати метод знеболення в залежності від стану хворого і наявної хірургічної патології;

набуття практичних навичок для діагностики і диференціальної діагностики при різноманітних хірургічних інфекційних процесах, отримання вміння щодо вибору лікувальної програми і засобів профілактики при хірургічній інфекції;

засвоєння знань з основ пластичної хірургії та трансплантології, володіти деонтологічними та юридичними аспектами при трансплантації;

набути навички і вміння для обстеження хірургічного хворого та оформлення результатів у відповідній медичній документації;
формування морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна Згідно з вимогами Стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК-1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК-2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК-3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК-4	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
ЗК-5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
ЗК-6	Здатність ухвалювати обґрунтовані рішення.
ЗК-7	Здатність працювати в команді.
ЗК-8	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК-11	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК-12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
ЗК-13	Здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.
ЗК-15	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
Фахові компетентності (ФК)	
ФК-1	Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта.
ФК-2	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
ФК-3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.
ФК-4	Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань
ФК-5	Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань.
ФК-6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань
ФК-7	Здатність до діагностування невідкладних станів
ФК-8	Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги.
ФК-9	Навички надання екстреної медичної допомоги
ФК-10	Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
ФК-11	Навички виконання медичних маніпуляцій.
ФК-17	Здатність до ведення медичної документації.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН-1	Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя.
ПРН-2	Оцінювати інформацію щодо діагнозу, застосовуючи стандартну процедуру на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень (за списком 4).

ПРН-3	Виділяти провідний клінічний симптом або синдром (за списком 1). Встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання (за списком 2). Призначати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (за списком 4). Здійснювати диференціальну діагностику захворювань (за списком 2). Встановлювати попередній клінічний діагноз (за списком 2).
ПРН-4	Визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання (за списком 2).
ПРН-5	Визначати необхідне лікувальне харчування при лікуванні захворювання (за списком 2).
ПРН-6	Визначати принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (за списком 2).
ПРН-7	Встановлювати діагноз (за списком 3).
ПРН-8	Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 3).
ПРН-9	Надавати екстрену медичну допомогу на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 3).
ПРН-14	Визначати джерело та/або місце знаходження потрібної інформації залежно від її типу; отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела; обробляти та проаналізувати отриману інформацію.
ПРН-16	Готувати річний звіт про особисту виробничу діяльність; вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення державною мовою.
ПРН-21	Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності. Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи. Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації.
ПРН-23	Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.
ПРН-24	Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.
ПРН-25	Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
ПРН-26	Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5).

2.Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **90** годин **3** кредитів ЄКТС.

Розділ 1. Загальні аспекти хірургії.

Розділ II. Загальна семіотика та методи діагностики основних патологічних процесів в зірургії. Обстеження, курація та основи реабілітації хірургічного хворого.

Розділ 1. Загальні аспекти хірургії.

Змістовий розділ 1. Введення в хірургію. Асептика та антисептика в хірургії. Десмургія.

Тема 1: *Асептика в хірургії. Сучасні методи антисептики та їх характеристика. Десмургія*

Поняття про внутрішньо-лікарняну інфекцію. Санітарно-епідеміологічний режим і його складові. Забезпечення санітарно-епідеміологічного режиму в хірургічному відділенні. Асептика. Шляхи розповсюдження екзогенної та ендогенної інфекції. Підготовка до стерилізації, стерилізація, зберігання стерильності операційної білизни, перев'язувального матеріалу, хірургічного інструментарію, шовного матеріалу. Обробка рук хірурга та шкіри в ділянці операційного поля. Профілактика розповсюдження ВІЛ-інфекції в хірургічному відділенні.

Історія появи і розвитку антисептичного методу. Методи сучасної антисептики, їх характеристика. Механізм дії фізичних, хімічних, біологічних антисептиків. Класифікація хімічних антисептиків. Способи застосування антисептичних засобів.

Визначення десмургії. Класифікація пов'язок, перев'язочного матеріалу. Вимоги до перев'язочного матеріалу. Загальні правила для накладання бинтових пов'язок. Типові пов'язки на верхню кінцівку, голову, шию, грудну клітку. Типові бинтові пов'язки на живіт, промежину, кінцівки. Види пов'язок, що твердіють. Типові гіпсові пов'язки. Проби на якість гіпсового порошку. Правила гіпсової техніки.

Змістовий розділ 2. Операція. Основні принципи знеболювання в хірургії. Основи реаніматології.

Тема 2: *Передопераційний період. Хірургічна операція. Основи мінінвазивної та органозберігаючої хірургії.*

Передопераційний період, його задачі. Особливості підготовки хворих до планових і термінових операцій. Передопераційний період: догляд за шкірою хворого, санація ротової порожнини, гоління волосся, очищення кишечника за допомогою клізм, гігієна білизни та одягу хворих.

Поняття про хірургічну операцію. Класифікація хірургічних операцій за особливостями виконання, за призначенням, за метою, за етапністю тощо. Основні етапи виконання хірургічної операції.

Тема 3: *Післяопераційний період.*

Основні принципи догляду за хворими у післяопераційному періоді. Профілактика можливих ускладнень. Харчування хворих.

Тема 4: *Місцева анестезія в хірургічній практиці. Принципи загального знеболювання в хірургії*

Визначення місцевої анестезії. Різновиди місцевого знеболення (поверхнева, пошарова інфільтративна, регіональна, субарахноїдальна, епідуральна, внутрішньо-кісткова). Препарати і їх дози для місцевої анестезії. Показання, протипоказання для застосування різних способів

місцевої анестезії. Можливі ускладнення при проведенні місцевої анестезії та їх профілактика.

Визначення загальної анестезії. Різновиди загальної анестезії. Показазі та протипоказі для різних видів наркозу. Поняття про премедикацію. Препарати для інгаляційного та неінгаляційного наркозу. Масковий наркоз, методика проведення. Стадії ефірного наркозу. Будова апарату для інгаляційного наркозу. Типи дихальних контурів. Алгоритм проведення ендотрахеального наркозу. Різновиди неінгаляційного наркозу, застосування. Особливості проведення неінгаляційного наркозу. Можливі ускладнення при загальній анестезії та їх профілактика.

Тема 5: *Основи реаніматології.*

Визначення реаніматології. Термінальні стани та їх клінічні прояви. Клінічна смерть:

клініка, діагностика. Етапи реанімаційних заходів при клінічній смерті за Сафаром та їх мета. Показання і техніка проведення заходів елементарної підтримки життя (САВ). Контроль ефективності заходів елементарної підтримки життя. Відпрацювання алгоритму дій при діагностиці клінічної смерті та проведенні заходів елементарної підтримки життя. Етичні і юридичні аспекти реаніматології.

Змістовий розділ 3. Кровотеча і крововтрата. Основи трансфузіології.

Тема 6: *Поняття про кровотечу та кровотрату. Класифікація кровотеч.*

Визначення та класифікація кровотеч. Визначення крововтрати, способи визначення величини крововтрати, класифікація крововтрати в залежності від її величини. Адаптаційні патофізіологічні зміни при крововтраті. Механізм самостійної зупинки кровотечі. Способи тимчасової зупинки кровотечі (пальцеве притискання, давлюча пов'язка, закрутка, джгут тощо). Способи кінцевої зупинки кровотечі: механічні, фізичні, біологічні. Поняття по судинний шов. Способи відновлення цілісності ушкодженого магістрального русла.

Тема 7: *Вчення про групи крові та резус фактор. Методи їх визначення.*

Історія розвитку переливання крові. Аспекти вчення про групи крові. Способи визначення групи крові за системами АВО та Rh-фактор. Спосіб визначення індивідуальної сумісності за системою АВО, варіанти визначення індивідуальної сумісності за системою Rh фактору. Показання та протипоказання до переливання крові та її компонентів. Шляхи та способи гемотрансфузії. Механізм дії перелитої крові та її компонентів. Макроскопічне визначення якості препарату крові Проведення проби на біологічну сумісність. перед трансфузією.

Тема 8: *Компоненти, препарати крові та кровозамінники, техніка гемотрансфузії та переливання кровозамінників. Помилки та ускладнення при переливанні крові та кровозамінників*

Кровозамінники, їх класифікація, покази та способи застосування
Класифікація препаратів, що містять компоненти крові. Організація і проведення операції гемотрансфузії. Заповнення протоколу гемотрансфузії. Ускладнення при трансфузії компонентів крові, їх класифікація, патогенез, клініка, диференційна діагностика. Гемотрансфузійний шок, клініка, діагностика, принципи лікування.

Профілактика ускладнень при гемотрансфузії. Аспекти профілактики передачі інфекційної хвороби при трансфузії компонентів крові

Розділ II. Загальна семіотика та методи діагностики основних патологічних процесів в зірургії. Обстеження, курація та основи реабілітації хірургічного хворого.

Змістовий розділ 1. Обстеження хірургічного хворого. Загальна семіотика закритих пошкоджень м'яких тканин, внутрішніх органів, кісток та суглобів

Тема 9: *Клінічні, лабораторні та інструментальні методи обстеження хірургічних хворих.*

Методика клінічного обстеження хірургічних хворих. Основні лабораторні, ендоскопічні, променеві, апаратні методи обстеження хірургічних хворих з ураженнями шлунково-кишкового тракту, серцево-судинної, дихальної та видільної систем.

Тема 10: *Закриті пошкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки та живота. Семіотика пошкоджень кісток та суглобів*

Поняття про травматизм. Різновиди пошкодження м'яких тканин: забій, струс, розрив. Патоморфологічні та патофізіологічні аспекти при закритих пошкодженнях м'яких тканин. Клінічні прояви, діагностика, диференційна діагностика закритих пошкоджень м'яких тканин. Клінічні прояви закритого пошкодження головного мозку, органів грудної клітки, органів черевної порожнини, органів сече-вивідної системи. Перша допомога і особливості транспортування постраждалих при різних закритих пошкодженнях м'яких тканин. Профілактика розвитку травматичного шоку. Принципи лікування ушкоджень м'яких тканин в умовах стаціонару. Переломи і вивихи: класифікація; клінічні прояви; діагностика; перша медична допомога; принципи лікування. Визначення перелому кісток. Класифікація переломів. Механізм виникнення перелому і його вплив на зміщення кісткових уламків. Патофізіологічні і патоморфологічні аспекти регенерації кісткової тканини при переломі. Клінічні прояви при переломі кістки, способи інструментальної діагностики переломів. Задачі і алгоритм надання першої медичної допомоги при переломі кістки. Профілактика травматичного шоку на догоспітальному етапі надання допомоги постраждалому з переломом. Засоби транспортної іммобілізації та особливості їх застосування при переломах кісток. Принципи лікування переломів кісток в умовах стаціонару.

Визначення вивиху. Класифікація вивихів. Патофізіологічні і патоморфологічні аспекти вивиху. Клінічні прояви і діагностика вивиху. Елементи першої медичної допомоги при вивиху.

Загальні умови для проведення репозиції при вивиху та способи репозиції в залежності від локалізації вивиху. Принципи лікування вивиху.

Тема 11: Політравма. Множинні ушкодження, поєднані та комбіновані травми. Травматичний шок. Синдром тривалого стиснення: патогенез, клініка, діагностика перша медична допомога, принципи лікування.

Семіотика ран. Фази ранового процесу. Лікування свіжих ран. Основні принципи лікування інфікованих та гнійних видів ран.

Визначення політравми, класифікація. Сучасні методи діагностики і лікування в умовах військових дій і стихійного лиха. Травматичний шок: патогенез, клінічні прояви, діагностика, принципи профілактики розвитку і лікування на догоспітальному і госпітальному етапах надання допомоги постраждалому. Синдром тривалого стиснення: визначення, патофізіологічні і патологоанатомічні аспекти, клінічні прояви, класифікація, діагностика. Алгоритм першої медичної допомоги при синдромі тривалого стиснення. Принципи лікування в умовах лікарні.

Змістовий розділ 2. Основи семіотики змін в тканинах, викликаних впливом факторів зовнішнього середовища. Відкриті пошкодження.

Тема 12. Семіотика ран. Фази ранового процесу. Лікування свіжих ран. Основні принципи лікування інфікованих та гнійних видів ран.

Визначення рани, структура рани, класифікація ран, характеристика різних типів ран. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти при рані. Елементи першої медичної допомоги при рані. Умови, що сприяють розвитку інфекційного процесу в контамінованій рані. Профілактика розвитку інфекційного процесу у випадковій контамінованій рані (первинна хірургічна обробка). Чиста післяопераційна рана, її особливості. Загоєння чистої рани первинним натягом (стадії ранового процесу при чистій рані). Первинний хірургічний шов та його різновиди. Лікування чистої рани в післяопераційному періоді. Патоморфологічні особливості при вогнепальному пораненні. Особливості структурних і функціональних змін тканини від виду зброї. Первинна хірургічна обробка вогнепальних ран, її особливості.

Визначення інфікованої рани. Перебіг ранового процесу в інфікованій рані, характеристика різних стадій ранового процесу при інфікованій рані. Принцип лікування інфікованої рани в залежності від стадії ранового процесу. Хірургічна обробка гнійної рани: покази, протипоказання, техніка проведення. Види дренивання гнійної рани. Види вторинних хірургічних швів, покази та протипоказання для їх застосування. Хірургічні операції, що можуть бути застосовані в стадії епітелізації та рубцювання. Клінічний розбір хворого з інфікованою раною.

Тема 13: Опіки: класифікація, клініка. Перша допомога при різних видах опіку. Опікова хвороба. Електротравма: механізм ураження

електричним струмом; клінічні ознаки; діагностика; перша медична допомога та її особливості. Лікування опіку. Відмороження. Замерзання.

Визначення опіку. Різновиди опіку. Класифікація опіку за глибиною, площею, важкістю. Клінічні прояви термічного опіку в залежності від ступеня ураження. Алгоритм надання першої медичної допомоги при термічному опіку. Симптоматика різного ступеня опіку хімічними сполуками, особливості першої медичної допомоги при цьому виді ураження. Променевий опік: причини, клінічні прояви, перша допомога, профілактика. Визначення глибини і площі ураження при опіку, значення цих даних при наданні медичної допомоги постраждалому. Особливості ураження світловим випромінюванням ядерного вибуху, запалювальними сумішами, перша медична допомога при цих ураженнях.

Визначення опікової хвороби. Періоди опікової хвороби. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти періодів опікової хвороби. Принципи місцевого лікування опіку. Особливості лікування різних періодів опікової хвороби. Розрахунок об'єму трансфузії при лікуванні опікового шоку. Види хірургічних операцій при лікуванні опіку. Електротравма: патоморфологічні та патофізіологічні аспекти; клінічні прояви, особливості першої медичної допомоги.

Визначення відмороження. Фактори, що сприяють виникненню холодової травми. Періоди перебігу відмороження. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти виникнення та перебігу ураження при відмороженні. Класифікація відмороження: ступені ураження та їх клінічні прояви. Особливості надання першої медичної допомоги постраждалому з відмороженням в дореактивному періоді. Принципи лікування відмороження в післяреактивному періоді. Хірургічні операції, що застосовують при лікуванні відмороження.

Змістовий розділ 3. Семіотика хірургічної інфекції. Семіотика трофічних розладів.

Тема 14: Семіотика гострої неспецифічної хірургічної інфекція м'яких тканин. Семіотика гнійних захворювань кисті, кісток, суглобів та синовіальних сумок. Семіотика гострої та хронічної специфічної хірургічної інфекції. Сепсис.

Визначення хірургічної інфекції. Класифікація хірургічної інфекції. Збудники хірургічної інфекції та їх характеристика. Патофізіологічні та патоморфологічні аспекти розвитку місцевої і загальної реакції організму при хірургічній інфекції. Стадії перебігу патологічного процесу при хірургічній інфекції. Діагностика та диференційна діагностика стадій перебігу хірургічного інфекційного процесу. Принципи лікування хірургічної інфекції. Абсцес: визначення, клінічні прояви, діагностика, принцип лікування. Флегмона: визначення, особливості клінічного перебігу, діагностика, принцип лікування. Гострі гнійні захворювання м'яких тканин: фурункул, карбункул, гідраденіт, мастит, парапроктит, бешиха. Визначення та особливості клінічної картини при зазначених

хірургічних інфекційних процесах в залежності від стадії розвитку. Клінічна класифікація маститу, парапроктиту. Клінічні форми бешихи. Хірургічна тактика і комплексне лікування при зазначених хворобах в залежності від клінічної форми та стадії розвитку патологічного процесу.

Визначення панарицію, класифікація панарицію. Визначення флегмони кисті та її класифікація. Особливості анатомічної будови кисті, що впливають на клініку і розвиток інфекційного процесу. Клініка при різних формах панарицію, діагностика, принципи і особливості лікування різних форм панарицію. Клінічні прояви флегмони кисті в залежності від різновиду і стадії розвитку інфекційного процесу. Діагностика, диференційна діагностика при флегмоні кисті, принципи хірургічного лікування. Визначення лімфангіту, лімфаденіту. Етіологічні, патофізіологічні та патоморфологічні аспекти лімфангіту та лімфаденіту. Клінічні форми лімфангіту. Принципи хірургічної тактики і лікування при лімфангіті і лімфаденіті.

Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування гострої специфічної хірургічної інфекції (газова гангрена, правець, дифтерія ран, сибірка, сказ). Екстрена профілактика правця.

Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, принципи лікування хронічної специфічної хірургічної інфекції (туберкульоз кісток та суглобів, актиномікоз).

Визначення сепсису (сепсис-3). Історичні аспекти формування концепції про сепсис. Етіологія сепсису, патогенез, класифікація, клінічні прояви. Алгоритм та клінічні критерії для діагностики сепсису. Принципи комплексного лікування хірургічного сепсису. Септичний шок: критерії для діагностики, принципи лікування. Синдром поліорганної недостатності: основні показники, за якими визначають недостатність тієї чи іншої системи. Поняття про дезінтоксикацію, способи і покази для застосування. Імунотерапія, покази та принципи проведення. Змертвіння. Некроз. Гангрена. Виразки. Нориці. Причини виникнення. Клінічні прояви, діагностика, лікування. Визначення змертвіння. Причини виникнення некрозу, класифікація некрозу, загальні принципи діагностики і лікування. Визначення гангрени, патогенез, класифікація, діагностика, принципи лікування. Стадії розвитку гострої і хронічної ішемії кінцівки. Виразки: визначення, причини виникнення, патогенез, клінічні прояви, ускладнення, принципи лікування. Нориці: визначення, причини утворення, патогенез, клінічні прояви, способи діагностики, принципи місцевого лікування, хірургічна тактика

Визначення пухлини. Сучасні погляди на причини і розвиток пухлин. Ознаки доброякісності та злоякісності пухлини. Класифікація пухлин. Критерії для формування клінічних груп онкологічних хворих. Клінічні прояви доброякісних і злоякісних пухлин. Сучасні способи інструментальної діагностики при онкологічному процесі. Принципи

лікування. Різновиди хірургічних операцій при онкологічному захворюванні (радикальна, паліативна, симптоматична).

Ускладнення пухлин (порушення прохідності порожнистих органів, розпад, кровотеча, перфорація). Принципи лікування доброякісних та злоякісних пухлин.

Особливості обстеження хірургічного хворого. Збір скарг, особливості при зборі анамнезу захворювання та життя у хірургічного пацієнта. Особливості при об'єктивному обстеженні голови, шиї, грудної клітки, живота, опорно-рухового апарату, судин, лімфатичних вузлів у хворого з можливою хірургічною патологією. Локальний статус і його характеристика.

Самостійна робота з хворим в хірургічному відділені. Збір скарг, анамнезу хвороби і життя, об'єктивне обстеження органів и систем. Отримання результатів додаткових методів обстеження, що були застосовані у кураного хворого.

Тема 15: *Захист історії хвороби*

Студенти демонструють знання анамнезу, результатів об'єктивного та інструментального обстеження кураного ними хворого. Студенти обґрунтовують постановку того чи іншого діагнозу, демонструють ті чи інші методи і способи об'єктивного обстеження хворого, пояснюють отримані ними результати при курації. Обговорення застосованого методу лікування у кураного хворого. Аналіз та обговорення помилок, що були допущені при оформлені навчальної форми карти стаціонарного хворого.

3. Структура навчальної дисципліни

Назва змістових розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	пр	лаб	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7

[Введіть текст]

РОЗДІЛ 1. АГАЛЬНІ АСПЕКТИ ХІРУРГІЇ.						
Змістовий розділ 1. Введення в хірургію. Асептика та антисептика в хірургії. Десмургія.						
Тема 1. Асептика в хірургії. Сучасні методи антисептики та їх характеристика. Десмургія	6	2	2			2
<i>Разом за змістовим розділом 1</i>	6	2	2			2
Змістовий розділ 2. Операція. Основні принципи знеболювання в хірургії. Основи реаніматології.						
Тема 2. Передопераційний період Хірургічна операція. Основи мініінвазивної та органозберігаючої хірургії.	2	-	2			
Тема 3 Післяопераційний період.	2	-	2			-
Тема 4 Місцева анестезія в хірургічній практиці. Принципи загального знеболювання в хірургії.	7	2	2			3
Тема 5 Основи реаніматології.	6	-	2			4
<i>Разом за змістовим розділом 2</i>	17	2	8			7
Змістовий розділ 3. Кровотеча і кровотрата. Основи трансфузіології.						
Тема 6. Поняття про кровотечу та кровтрату. Класифікація кровотеч.	4	2	2			
Тема 7. Вчення про групи крові та резус фактор. Методи їх визначення	7		2			5
Тема 8. Компоненти, препарати крові та кровозамінники, техніка гемотрансфузії та переливання кровозамінників. Помилки та ускладнення при переливанні крові та кровозамінників.	7	2	2			4
<i>Разом за змістовим розділом 3</i>	18	6	6			9
РОЗДІЛ II. ЗАГАЛЬНА СЕМІОТИКА ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ОСНОВНИХ ПАТОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В ЗІРУРГІЇ. ОБСТЕЖЕННЯ, КУРАЦІЯ ТА ОСНОВИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХІРУРГІЧНОГО ХВОРОГО.						
Змістовий розділ 1. Обстеження хірургічного хворого. Загальна семіотика закритих пошкоджень м'яких тканин, внутрішніх органів, кісток та суглобів						
Тема 9 Клінічні, лабораторні та інструментальні методи обстеження хірургічних хворих	4	-	2			2
Тема 10. Закриті пошкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки та живота. Семіотика пошкоджень кісток та суглобів	6	2	2			2
Тема 11. Політравма. Травматичний шок. Синдром тривалого стиснення: патогенез, клініка, діагностика перша медична допомога, принципи лікування.	2	2	2			2
<i>Разом за змістовим розділом 2.</i>	6	4	4			6
Змістовий розділ 2. Основи семіотики змін в тканинах, викликаних впливом факторів зовнішнього середовища. Відкриті пошкодження.						

Тема 12. Семіотика ран. Фази ранового процесу. Лікування свіжих ран. Основні принципи лікування інфікованих та гнійних видів ран.	7		2			5
Тема 13. Опіки: класифікація, клініка. Перша допомога при різних видах опіку. Опікова хвороба. Електротравма: механізм ураження електричним струмом; клінічні ознаки; діагностика; перша медична допомога та її особливості. Лікування опіку. Відмороження. Замерзання.	9	2	2			5
Тема 14. Семіотика гострої неспецифічної хірургічної інфекція м'яких тканин. Семіотика гнійних захворювань кісток, суглобів, синовіальних сумок та кисті. Семіотика гострої та хронічної специфічної хірургічної інфекції. Сепсис.	8	2	2			4
Тема 15. Захист історії хвороби.	6	-	2			4
Підсумкове заняття розділу	2	-	2			
Усього годин	90	16	32			42

4. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Асептика та антисептика в хірургії	2
2	Знеболювання при оперативних втручаннях	2
3	Кровотеча, крововтрата. Групи крові та методи переливання	2
4	Кровозамінники та ускладнення при трансфузіях	2
5	Травматизм. Закриті пошкодження тканин та органів. Рани, принципи лікування ран. Опіки	2
6	Хірургічна інфекція. Основні види інфекції м'яких тканин. Основні види гострої специфічної хірургічної інфекції.	2
7	Загальна хірургічна інфекція (сепсис). Сучасні методи детоксикації організму. Місцеве змертвіння органів та канин	2
8	Основи клінічної онкології. Основи пластичної хірургії і трансплантології	2
Усього годин		16

5. Теми семінарських занять Семінарських занять не передбачено

6. Теми практичних занять

[Введіть текст]

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Асептика в хірургії. Сучасні методи антисептики та їх характеристика. Десмургія	2
2	Передопераційний період. Хірургічна операція. Основи мініінвазивної та органозберігаючої хірургії.	2
3	Післяопераційний період.	2
4	Місцева анестезія в хірургічній практиці. Принципи загального знеболювання в хірургії.	2
5	Основи реаніматології.	2
6	Поняття про кровотечу та кровтрату. Класифікація кровотеч.	2
7	Вчення про групи крові та резус фактор. Методи їх визначення.	2
8	Компоненти, препарати крові та кровозамінники, техніка гемотрансфузії та переливання кровозамінників. Помилки та ускладнення при переливанні крові та кровозамінників. Підсумкове заняття розділу I.	2
9	Клінічні, лабораторні та інструментальні методи обстеження хірургічних хворих	2
10	Закриті пошкодження м'яких тканин, черепа, грудної клітки та живота. Семіотика пошкоджень кісток та суглобів	2
11	Політравма. Множинні ушкодження, поєднані та комбіновані травми. Травматичний шок. Синдром тривалого стиснення: патогенез, клініка, діагностика перша медична допомога, принципи лікування. Семіотика ран. Фази ранового процесу. Лікування свіжих ран. Основні принципи лікування інфікованих та гнійних видів ран.	2
12	Семіотика ран. Фази ранового процесу. Лікування свіжих ран. Основні принципи лікування інфікованих та гнійних видів ран.	2
13	Опіки: класифікація, клініка. Перша допомога при різних видах опіку. Опікова хвороба. Електротравма: механізм ураження електричним струмом; клінічні ознаки; діагностика; перша медична допомога та її особливості. Лікування опіку. Відмороження. Замерзання.	2
14	Семіотика гострої неспецифічної хірургічної інфекція м'яких тканин. Семіотика гнійних захворювань кісток, суглобів, синовіальних сумок та кисті. Семіотика гострої та хронічної специфічної хірургічної інфекції. Синдром системної запальної відповіді (Сепсис). Семіотика місцевих трофічних розладів в тканинах.	2
15	Захист історії хвороби	2
16	Підсумкове заняття розділу II.	2
Усього годин		32

7. Теми лабораторних занять Лабораторних занять за програмою не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Розділ I. Загальні аспекти хірургії.		
1	Підготовка теоретичного матеріалу та практичних навичок до практичних занять	10
Розділ II. Загальна семіотика та методи діагностики основних патологічних процесів в зірургії. Обстеження, курація та основи реабілітації хірургічного хворого.		
	Підготовка теоретичного матеріалу та практичних навичок до практичних занять	20
	Курація хворого. Написання іакадемічної історії хвороби	5
	Підготовка до пісумкового заняття за розділом II	7
	Разом	42

9. Індивідуальні завдання

- Курація хворих та написання академічної історії хвороби
- Підготовка рефератів з загальної хірургії з використанням додаткової навчальної та наукової літератури на теми:
  - *Сучасні методи підготовки та стерилізації хірургічного інструментарію
  - *Імунологічні аспекти групової сумісності реципієнта і донора
  - *Альтернативи переливанню крові та її компонентів.
  - *Ускладнення при переливанні компонентів крові
  - *Реінфузія крові
  - *Лікування інфікованих ран за стадіями ранового процесу
  - *Сучасні антисептичні засоби для місцевого лікування рани в залежності від стадії ранового процесу
  - *Опіки, опікова хвороба, сучасні методи лікування
  - *Етапи проведення реанімаційних заходів за П. Сафаром
  - *ВІЛ-інфекція в хірургії
  - *Лактаційний мастит
  - *Профілактика правця
  - *Туберкульоз кісток та суглобів
  - *Екстрений скринінг-тест для діагностики гематогенного остеомієліту
  - *Ендогенна інтоксикація. Сучасні методи детоксикації
  - *Основи трансплантології

10. Завдання для самостійної роботи

1. Сучасні методи підготовки та стерилізації хірургічного інструментарію.
2. Види малоінвазивних оперативних втручань.

3. Профілактика ускладнень при переливанні крові та її компонентів.
4. Сучасні уявлення про рановий процес.
5. Новітні методи лікування інфікованих та гнійних ран.
6. Сучасні підходи до серцево-легеневої реанімації та інтенсивної терапії.
7. Сучасні методи обстеження хірургічного хворого.
8. Сепсис. Сучасні аспекти патогенезу, лікування.
12. Ендогенна інтоксикація. Сучасні методи детоксикації

11. Методи навчання

- вербальні (лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація хворих, використання Інтернет ресурсів, відеофільмів, мультимедійних презентацій, створення схем, графів логічних систем);
- практичні (різні види вправ, робота з муляжами, тренажерами, розв'язування ситуаційних задач, практика);
- інтелектуальні (підготовка рефератів, презентацій, доповідей).

12. Методи контролю

Усний контроль, письмовий контроль, тестовий контроль, програмований контроль, практична перевірка, самоконтроль, самооцінка.

Види контролю

Попередній (вихідний), поточний, підсумковий роздільний контроль.

Контроль якості знань студентів проводиться шляхом тестового контролю, елементами усного опитування, врахування активності студента на практичному занятті, участі в диспутах, в уміннях виконувати практичні навички.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем розділу на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну.

Підсумковий контроль включає стандартизований контроль теоретичної підготовленості (тестування, усне опитування, оцінювання індивідуальних завдань) і практичної підготовки (структурований за процедурою контроль практичних навичок на тренажерах і муляжах).

Оцінку "Відмінно" отримує студент, який твердо знає програмований матеріал з загальної хірургії, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою.

Оцінку "Добре" отримує студент, який знає програмований матеріал з загальної хірургії, грамотно і змістовно його викладає, який не допускає

значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

Оцінку "Задовільно" отримує студент, який знає основний матеріал з загальної хірургії, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формування, порушує послідовність у викладанні програмованого матеріалу і відчуває труднощі при використанні практичних навиків.

Оцінку "Незадовільно" отримує студент, який не знає значної частини програмованого матеріалу з загальної хірургії, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

До кожного розділу розроблений екзаменаційний білет, який включає в себе 3 теоретичні питання, практичну навичку, 2 задачі, тести

Оцінювання студентів проводиться на кожному практичному занятті шляхом опитування, проведення тестового контролю, оцінювання практичних навичок, активності в проведенні обговорення клінічних ситуацій, розборів результатів обстеження та лабораторних даних.

Форма контролю дисципліни - екзамен.

14. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти

Максимальна кількість балів за дисципліну складає 200 балів. Співвідношення між результатами оцінювання поточної навчальної діяльності і підсумкового контролю знань – 60 % та 40 %.

Поточний контроль є обов'язковим. Під час оцінювання засвоєння кожної теми з усіх дисциплін навчального плану за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною шкалою) з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання з дисципліни. Враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Викладач проводить опитування кожного студента у групі на кожному занятті і виставити оцінку в журналі обліку відвідувань та успішності студентів за традиційною шкалою («5», «4», «3», «2»).

Під час проведення контрольних заходів в Університеті використовуються такі шкали оцінювання: 200 бальна шкала; традиційна 4-х бальна шкала; рейтингова шкала ECTS. Результати конвертуються з однієї шкали в іншу відповідно до таблиць 3-4.

Шкала переведення балів у національну систему

Таблиця 2

За національною системою	За 200-бальною шкалою
зараховано	від 120 до 200 балів
не зараховано	менше 119 балів

Перерахунок середньої оцінки за поточну успішність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються екзаменом .

Таблиця 3

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	120	4.29	103	3.58	86
4.96	119	4.25	102	3.54	85
4.92	118	4.21	101	3.50	84
4.87	117	4.17	100	3.46	83
4.83	116	4.12	99	3.42	82
4.79	115	4.08	98	3.37	81
4.75	114	4.04	97	3.33	80
4.71	113	4.00	96	3.29	79
4.67	112	3.96	95	3.25	78
4.62	111	3.92	94	3.21	77
4.58	110	3.87	93	3.17	76
4.54	109	3.83	92	3.12	75
4.50	108	3.79	91	3.08	74
4.46	107	3.75	90	3.04	73
4.42	106	3.71	89	3	72
4.37	105	3.67	88	Менше 3	Недостатньо
4.33	104	3.62	87		

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач освіти під час складання підсумкового контролю, становить 80.

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 60% від максимальної суми балів за підсумковий контроль.

Мінімальна кількість балів, яку здобувач освіти повинен набрати за підсумковий контроль становить 48.

Оцінка з дисципліни, яка завершується екзаменом, визначається як сума балів за поточну навчальну діяльність (не менше 72), бали за індивідуальну самостійну роботу здобувача освіти (не більше 12) та балів за екзамен (не менше 48) Загальний бал з дисципліни не може бути більше ніж 200.

До підсумкового контролю допускаються здобувачі освіти, які впродовж навчального періоду виконали усі види запланованої навчальної роботи, відпрацювали всі пропущені заняття та за результатами поточної успішності набрали не менше 72 балів.

Оцінка за підсумковий контроль виставляється за традиційною 4-бальною шкалою і конвертується у 200- бальну (таблиця 4).

Таблиця 4.

Відповідність результату успішності в балах до системи традиційного оцінювання

Підсумковий модульний контроль	Оцінка з дисципліни	4 – бальна шкала
80.0	180 – 200	5 (відмінно)
64.0	150 – 179.9	4 (добре)
48.0	120 – 149	3 (задовільно)
0	0-119	1. (незадовільно)

Під час проведення контрольних заходів в Університеті використовуються такі шкали оцінювання: 200 бальна шкала; традиційна 4-х бальна шкала; рейтингова шкала ECTS. Результати конвертуються з однієї шкали в іншу відповідно до таблиць 3-4.

Таблиця 3.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	За національною шкалою		Визначення
		4-х бальна шкала	Залік	
180 – 200	A	5 (відмінно)	зараховано	Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок.
160 - 179	B	4 (добре)		Вище середнього рівня з кількома помилками.
150 – 159	C			В загальному правильна робота з певною кількістю помилок.
130 – 149	D	3 (задовільно)		Непогано, але зі значною кількістю недоліків.
120 – 129	E			Виконання задовольняє мінімальні критерії.
50 – 119	Fx	2 (незадовільно)	не зараховано	Можливе повторне складання.
0 – 49	F			Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни.

Бали з дисциплін незалежно конвертуються як у шкалу ECTS, так і у чотирибальну шкалу. Бали шкали ECTS у чотирибальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Ранжування з присвоєнням оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» проводиться директором для здобувачів освіти даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни.

Таблиця 4

Оцінка ECTS	Статистичний показник
«А»	Найкращі 10 % студентів
«В»	Наступні 25 % студентів
«С»	Наступні 30 % студентів
«D»	Наступні 25 % студентів
«Е»	Останні 10 % студентів

Здобувачі освіти, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів освіти, що ранжуються, навіть після перескладання підсумкового контролю. Такі здобувачі освіти після перескладання автоматично отримують бал «Е».

Оцінка «FX» виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Ця категорія здобувачів освіти має право на перескладання підсумкового контролю за затвердженим графіком. Повторне складання підсумкового контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка «F» виставляється здобувачам освіти, які відвідали усі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю. Ця категорія здобувачів освіти має право на повторне вивчення дисципліни.

15. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни;
2. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
3. Тези лекцій з дисципліни;
4. Методичні рекомендації та розробки для викладача;
5. Методичні вказівки до практичних занять для студентів;
6. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
7. Тестові та контрольні завдання до практичних занять;
8. Запитання до контролю засвоєння розділу;
9. Перелік питань до іспиту, завдання для перевірки практичних навичок під час іспиту.

16. Рекомендована література Основна (базова):

[Введіть текст]

1. Загальна хірургія: підручник / С. Д. Хіміч, М. Д. Желіба, , І. Г. Герич та ін.: за ред. професорів С. Д. Хіміча, М.Д. Желіби,. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 608 с.
2. General Surgery /Березницький Я. С./ Нова книга 2019- 328 р.
3. Загальна хірургія: підручник / М. Д. Желіба, С. Д. Хіміч, І. Г. Герич та ін.: за ред. професорів М.Д. Желіби, С. Д. Хіміча. – К.: ВСВ «Медицина», 2010, 2016. – 448 с.
4. Общая хирургия: учебник / Н. Д. Желиба, С. Д. Химич, И. Г. Герич и др.: под ред. профессоров Н. Д. Желибы, С. Д. Химича. – К.: ВСИ «Медицина», 2011, 2016. – 488 с.
5. Хірургія. (Підручник з загальної хірургії) /за ред..проф.Я.С.Березницького. – Дніпропетровськ, РВА „Дніпро VAL”, Т.1. – 2014. – 443с.
6. Петров С.В. Общая хирургия: Санкт-Петербург – 2016.-832 с

Допоміжна:

1. Амбулаторні хірургічні маніпуляції / за ред. Проф.. Польового В .П., Шкваровського І. В., Желіби М .Д. – Чернівці: Медуніверситет,2013. –252 с.
2. Догляд за хворими хірургічного профілю / В. П. Польовий, О. Й. Хомко, С. П. Польова, А. С. Паляниця, І. О .Вишневський. – Чернівці: Медуніверситет – 2012. – 380 с.
3. Lecture Notes: General Surgery / Harold Ellis, Sir Roy Calne/ New York 2016/ 749 р.
4. Перша долікарська допомога / Андрущенко В. П., Кушта Ю. Ф., Андрущенко Д. В. – Львів, Львівський національний медичний університет, 2011. – 351 с.
5. Польовий В. П. Амбулаторні хірургічні маніпуляції / В. П. Польовий, І. В. Шкварковський, М. Д. Желіба. – Чернівці: Медуніверситет, 2013. – 252 с.
6. Фісталь Е.Я., Козинець Г.П., Самойленко Г.Є. та ін. Комбустіологія. – К., 2004. – 184 с.
7. Хіміч С. Д. Довідник хірурга / С. Д. Хіміч. – Київ: Здоров'я, 2011. – 240 с.
8. Хірургія. Т.1: Підручник з загальної хірургії / за редакцією Я. С. Березницького, М. П. Захараша, В. Г. Мішалова, В. О. Шідловського. – Дніпропетровск.: РВА «Дніпро VAL», 2006. – 443 с.
9. Пантьо В. І. Загальна хірургія: навчальний посібник / В. І. Пантьо, В. М. Шимон, О. О. Болдіжар – Ужгород: ІВА, 2010. – 464 с.
10. Бутирський О. Г. Загальна хірургія: посібник для студентів, лікарів-інтернів та молодих хірургів / О. Г. Бутирський. – Сімферополь: ПП «Эльіньо», 2009. – 460 с.
11. Ляпіс М. О. Методика обстеження хірургічного хворого / М. О. Ляпіс – Тернопіль, 2000.

Перелік теоретичних питань для підготовки для здачі підсумкового заняття за:

Розділом I. Загальні аспекти хірургії.

1. Десмургія - поняття. Розвиток десмургії. Матеріали, які застосовуються в десмургії. Основні типи пов'язок на голову
2. Десмургія - поняття. Правила бинтування. Основні типи пов'язок на кінцівки
3. Десмургія - поняття. Безбинтові пов'язки. Основні типи пов'язок на тулуб та промежину
4. Антисептика. Суть методу, основні види.
5. Фізична антисептика. Методи дренивання в хірургії. Сорбенти. Фактори зовнішнього середовища
6. Механічна антисептика. Первинна та вторинна хірургічна обробка рани, туалет рани.
7. Хімічна антисептика 8. Біологічна антисептика.
9. Внутрішньолікарняна інфекція, шляхи розповсюдження та її профілактика. Ендогенна інфекція та її значення в хірургії.
10. Організація роботи гнійної перев'язочної. Особливості перев'язок і догляд за хворими з анаеробною інфекцією
11. Асептика. Визначення. Профілактика повітряно-краплинної інфекції.
12. Принципи дії автоклаву, методи стерилізації перев'язочного матеріалу та операційної білизни.
13. Методи контролю за стерильністю.
14. Передстерилізаційна підготовка інструментів і методи їх стерилізації. Методи контролю передстерилізаційної обробки інструментів.
15. Хімічні методи стерилізації. Особливості стерилізації інструментів з оптичною системою.
16. Класифікація і вимоги до шовного матеріалу. Методи стерилізації шовного матеріалу.
17. Імплантаційна інфекція. Джерела. Особливості профілактики.
18. Методи підготовки рук хірурга до операції.
19. Способи підготовки та обробки операційного поля.
20. Основні принципи організації роботи в операційній та перев'язочній.
21. Хірургічна операція. Класифікація в залежності від строку і об'єму виконання.
22. Класифікація хірургічних операції в залежності від мети. Симультантні та комбіновані операції.
23. Одномоментні, багатомоментні, повторні операції
24. Типові, атипові, спеціальні хірургічні операції. Класифікація операцій по ступеню інфікування
25. Основні етапи хірургічної операції.
26. Основні інтраопераційні ускладнення. Інтраопераційна профілактика інфекційних ускладнень.
27. Особливості підготовки хворих до планових і термінових операцій.
28. Передопераційний період. Визначення, основні задачі діагностичного етапу
29. Передопераційний період. Безпосередня підготовка хворого до операції
30. Ступені ризику операції.
31. Післяопераційний період. Визначення, задачі.
32. Фізіологічні фази післяопераційного періоду та клінічні етапи.
33. Неускладнений післяопераційний період. Основні принципи ведення післяопераційного періоду.
34. Ускладнення в післяопераційному періоді з боку рани, лікування цих ускладнень, їх профілактика.
35. Ускладнення в післяопераційному періоді з боку серцево-судинної системи та дихальної системи, лікування цих ускладнень, їх профілактика.

[Введіть текст]

36. Ускладнення в післяопераційному періоді з боку шлунково-кишкового тракту та сечовидільної системи, лікування цих ускладнень, їх профілактика
37. Профілактика та лікування пролежнів.
38. Кровотеча. Визначення. Класифікація.
39. Класифікація кровотеч в залежності від ступеню важкості. Зміни в організмі при гострій крововтраті. Компенсаторно-приспосувальні механізми.
40. Кровотеча в черевну порожнину, клініка, діагностика. Лікування.
41. Кровотеча в грудну порожнину, клініка, діагностика. Методи дренивання грудної порожнини
42. Методи визначення об'єму крововтрати.
43. Тимчасові методи зупинки кровотечі. Правила накладання джгута
44. Тимчасові методи зупинки кровотечі. Класифікація. Основні точки пальцевого притиснення артерій.
45. Механічні методи остаточної зупинки кровотечі.
46. Фізичні та хімічні методи остаточної зупинки кровотечі
47. Біологічні методи остаточної зупинки кровотечі
48. Крововтрата, класифікація за ступенем важкості, принципи лікування.
49. Геморагічний шок. Ступені важкості. Стадії розвитку.
50. Основні принципи лікування геморагічного шоку
51. Вчення про групи крові. Поняття про системи АВО та Rh-фактора.
52. Основні методи визначення груп крові за системою АВО. Поняття про кров'яні химери.
53. Основні методи визначення Rh фактора. Можливі помилки.
54. Поняття про стандартні сироватки. Можливі помилки при визначенні груп крові.
55. Сучасні правила переливання крові. Порядок дій лікаря при переливанні крові.
56. Спостереження за хворим після гемотрансфузії. Документація, яка заповнюється при переливанні крові.
57. Механізм дії перелитої крові.
58. Способи переливання крові. Аутогемотрансфузія.
59. Методи переливання донорської крові.
60. Макроскопічна оцінка придатності крові до переливання
61. Методика гемотрансфузії. Проба на індивідуальну сумісність за системою АВО.
62. Методика гемотрансфузії. Проба на індивідуальну сумісність по Rh-фактору.
63. Методика гемотрансфузії. Біологічна проба.
64. Показання до переливання крові.
65. Протипоказання до переливання крові.
66. Види цільної крові. Поняття про компонентну гемотерапію.
67. Основні компоненти крові. Показання до їх застосування.
68. Препарати крові комплексної та імунологічної дії.
69. Препарати крові – коректори системи гемостазу.
70. Кровозамінники геодинамічної дії
71. Кровозамінники дезінтоксикаційної дії.
72. Кровозамінники для парентерального харчування
73. Кровозамінники – білкові препарати, жирові емульсії та вуглеводи.
74. Кровозамінники – регулятори водно-сольового обміну та кислотно-лужної рівноваги.
75. Осмодіуретики. Переносники кисню (перфторан) та інфузійні антигіпоксанти.
76. Ускладнення при переливанні крові механічного характеру
77. Класифікація ускладнення при переливанні крові.
78. Пірогенні гемотрансфузійні реакції. Клініка, діагностика, лікування та попередження.

79. Алергічні гемотрансфузійні реакції. Клініка, діагностика, лікування та попередження
80. Гемотрансфузійний шок. Клініка, діагностика, лікування та попередження.
81. Ускладнення при переливанні крові, несумісної по Rh-фактору та іншим антигенним системам.
82. Синдром масивних гемотрансфузій. Клініка, діагностика, лікування та попередження
83. Цитратна та калієва інтоксикація. Клініка, діагностика, лікування та попередження.
84. Ускладнення інфекційного характеру. Клініка, діагностика, лікування та попередження
85. Поняття про донорство. Групи донорів
86. Показання та протипоказання до донорства.
87. Обстеження донорів. Методи консервування крові та її препаратів.
88. Місцеве знеболення. Класифікація. Показання, протипоказання.
89. Характеристика основних анестетиків для місцевого знеболення.
90. Способи місцевого знеболення, новокаїнові блокади.
91. Інфільтраційна анестезія за А.В. Вишневським. Можливі ускладнення.
92. Провідникова анестезія. Можливі ускладнення.
93. Перідуральна анестезія, техніка проведення. Можливі ускладнення.
94. Спинномозкова анестезія, техніка проведення. Можливі ускладнення.
95. Епідуральна анестезія. Техніка проведення. Можливі ускладнення.
96. Загальне знеболення, визначення. Основні методи загального знеболення.
97. Стадії наркозу.
98. Внутрішньовенний наркоз. Показання, особливості перебігу, ускладнення.
99. Нейролептаналгезія. Атаралгезія.
100. Міорелаксанти. Інкубація трахеї.
101. Інгаляційний наркоз. Методи проведення. Препарати. Можливі ускладнення
102. Сучасний комбінований інкубаційний наркоз. Переваги.
103. Підготовка до анестезії. Премедикація.
104. Термінальні стани.
105. Обморок, колапс. Клініка, діагностика. Перша допомога.
106. Шок. Визначення. Поняття про шоківі органи.
107. Шок. Фази розвитку в залежності від типу шоку. Основні принципи лікування.
108. Основні принципи реанімації. Базова серцево-легенева реанімація
109. Методи штучної вентиляції легень. Ефективність реанімаційних заходів.
110. Прекардіальний удар Дефібриляція. Внутрішньосерцеве уведення лікарських засобів.
111. Показання, протипоказання до проведення та зупинки реанімаційних заходів. Проблема евтаназії.
112. Показання і техніка проведення штучної вентиляції легень і непрямого масажу серця.

Перелік теоретичних питань для підготовки для здачі підсумкового заняття за:

Розділом II. Загальна семіотика та методи діагностики основних патологічних процесів в хірургії. Обстеження, курація та основи реабілітації хірургічного хворого.

1. Класифікація ран, клінічні ознаки.
2. Фізичні, клінічні і біохімічні зміни в рані. Патогенез ранового процесу.
3. Фази (стадії) ранового процесу.
4. Загоєння ран первинним, вторинним натягом та під струпом. Патоморфологія.
5. Перша допомога при наявній рані.
6. Первинна хірургічна обробка рани.
7. Види хірургічних швів при виконанні первинної хірургічної обробки рани.
8. Класифікація ран в залежності від ступені інфікування.
9. Лікування ран в I фазі ранового процесу.
10. Лікування ран в II фазі ранового процесу.
11. Лікування ран в III фазі ранового процесу
12. Хірургічна обробка гнійної рани, види швів в залежності від часу накладання.
13. Забій, розтягнення, розриви м'яких тканин. Клініка, діагностика, лікування.
14. Пошкодження грудної клітини. Види пневмотораксу Клініка, діагностика, лікування
15. Закриті пошкодження черепа – струс, забій, здавлення. Клініка, діагностика, лікування.
16. Травматичний шок. Фази розвитку. Клініка, діагностика, лікування.
17. Переломи. Класифікація, клініка, діагностика.
18. Регенерація кісткової тканини. Етапи формування кісткової мозолі.
19. Перша допомога при переломах. Імобілізація, транспортування.
20. Основні принципи лікування переломів. Відкрита та закрита репозиція
21. Консервативний метод лікування переломів за допомогою гіпсової пов'язки.
22. Лікування переломів методом постійного витягання.
23. Основні види оперативного лікування переломів.
24. Ускладнення при лікуванні переломів, їх лікування, профілактика.
25. Вивихи. Механізм виникнення. Класифікація. Методи лікування.
26. Синдром тривалого стиснення. Клініка, лікування.
27. Опіки, класифікація в залежності від ступеню пошкодження. Методи визначення глибини опіку.
28. Опікова хвороба, періоди, клінічна діагностика.
29. Методи визначення площі опікової поверхні шкіри.
30. Місцеве лікування опіків. Особливості формування рубців пори опіках.
31. Методи хірургічного лікування опіків.
32. Загальні принципи лікування опікової хвороби.
33. Характеристика хімічних опіків.
34. Електротравма, особливості впливу на організм людини. Перша допомога при дії електричного струму.
35. Відмороження, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
36. Відмороження, періоди в залежності від перебігу. Загальне переохолодження.
37. Особливості променевого опіків. Їх лікування.
38. Загальні принципи консервативного і оперативного лікування при відмороженні в залежності від періодів.
39. Хірургічна інфекція. Визначення, класифікація.

[Введіть текст]

40. Гостра гнійна інфекція. Класифікація, етіологія, патогенез, вхідні ворота. Специфічні та неспецифічні механізми захисту організму.
41. Клініка гострої хірургічної інфекції – місцеві ознаки запалення, скопичення гною. Місцеві ускладнення гнійних процесів.
42. Загальна реакція організму при гнійній інфекції, зміни в лабораторних показниках
43. Основні принципи лікування місцевої гнійної інфекції
44. Основні принципи антибактеріальної терапії при гострій гнійній інфекції. Поняття про ендолімфатичну терапію.
45. Основні принципи дезінтоксикаційної терапії при гострій гнійній інфекції. Поняття про імунокорекцію
46. Хронічна гнійна інфекція. Визначення, класифікація
47. Фурункул. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
48. Фурункульоз. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
49. Фурункул, карбункул обличчя, особливості, клініка, лікування.
50. Карбункул, етіологія, патогенез, діагностика, лікування.
51. Абсцес. Етіологія, клініка, лікування.
52. Флегмона, клініка, діагностика, лікування.
53. Диференційна діагностика абсцесу, флегмони та карбункулу
54. Диференційна діагностика абсцесу, флегмони та гідраденіту
55. Диференційна діагностика абсцесу, аденофлегмони та карбункулу
56. Диференційна діагностика абсцесу, флегмони та бешихи
57. Флегмони кисті. Класифікація. Клініка флегмон тилу кисті, діагностика, лікування.
58. Флегмони кисті. Клініка флегмон долонної поверхні кисті, діагностика, лікування
59. Гідраденіт, клініка, діагностика, лікування.
60. Лімфангіт, лімфаденіт. Причини, клініка, діагностика
61. Гнійний лактаційний мастит. Причини, клініка, діагностика, лікування.
62. Гнійний лактаційний мастит. Причини, клініка, профілактика.
63. Бешиха. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, лікування.
64. Параноктит. Клініка, класифікація, діагностика, лікування.
65. Панарицій. Етіологія, патогенез, класифікація.
66. Панарицій. Клініка, діагностика, лікування.
67. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування підшкірного та піднігтьового панарицію
68. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування сухожилкового панарицію.
69. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування кісткового панарицію.
70. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування пандактиліту
71. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування суглобового панарицію.
72. Панарицій. Клініка, диференційна діагностика, лікування білянігтьового та піднігтьового панарицію.
73. Основні принципи лікування та діагностики панарицію. Ускладнення панарицію
74. Основні клітковинні простори кисті. Флегмони кисті. Етіологія, класифікація.
75. Флегмони тилу кисті. Клініка, діагностика, лікування.
76. Флегмони долонної поверхні кисті. Клініка, діагностика, лікування.
77. Гострий гематогенний остеомієліт Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
78. Гострий гематогенний остеомієліт Класифікація, діагностика, лікування
79. Первинні хронічні форми остеомієліту (Ольє, Броді, Гарє), клініка, діагностика, лікування.
80. Гострий гнійний артрит. Клініка, діагностика, лікування
81. Гострий гнійний бурсит. Клініка, діагностика, лікування. Сепсис, класифікація, етіологія

[Введіть текст]

82. Алгоритм діагностики сепсису.
83. Сепсис, клініка септичного шоку, діагностика, маркери сепсису.
84. Сепсис, септицемія, септикопемія, діагностика.
85. Сепсис, основні принципи лікування
86. Ендогенна інтоксикація при хірургічній інфекції. Особливості перебігу гострих гнійних захворювань у хворих на СНІД та наркоманію
87. Правець. Етіологія, класифікація, клініка, діагностика, лікування.
88. Специфічна профілактика правця.
89. Активна профілактика правця
90. Пасивна профілактика правця
91. Неспецифічна профілактика правця
92. Планова профілактика правця.
93. Екстрена профілактика правця. Показання.
94. Сибірковий карбункул. Етіологія, клініка, лікування.
95. Дифтерія ран. Клініка, діагностика, лікування
96. Анаеробна клостридіальна інфекція. Етіологія, патогенез, клініка, лікування.
97. Анаеробна неклостридіальна інфекція. Етіологія, патогенез, клініка, лікування
98. Газова гангрена. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
99. Основні принципи профілактики та лікування анаеробної інфекції.
100. Гнилісна інфекція. . Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
101. Кістково-суглобний туберкульоз. Патологічна анатомія, форми клініка, лікування.
102. Особливості пошкодження кісток при остеомієліті та туберкульозі.
103. Сифіліс в хірургічному плані. Діагностика. Особливості обробки ран
104. Актиномікоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
105. Причини і види омертвіння тканин.
106. Суха і волога гангрена. Клініка, діагностика, лікування.
107. Лікування сухих та вологих некрозів.
108. Трофічні виразки. Причини, особливості клінічного перебігу. Клініка, діагностика.
109. Трофічні виразки. Основні принципи лікування
110. Нориці. Етіологія, класифікація, діагностика, лікування.
111. Проліжні. Механізм виникнення. Лікування, профілактика.
112. Облітеруючий ендартеріїт. Клініка, діагностика, лікування.
113. Гострі порушення артеріальної прохідності. Класифікація стадій гострої ішемії.
Діагностика, лікування.
114. Хронічні порушення артеріальної прохідності. Класифікація ступеню хронічної ішемії.
115. Консервативне лікування хронічних порушень артеріальної прохідності. Принципи призначення антикоагулянтів.
116. Хірургічні методи лікування хронічних порушень артеріальної прохідності.
117. Облітеруючий атеросклероз. Клініка, діагностика, лікування
118. Диференційна діагностика облітеруючого ендартеріїту та атеросклерозу
119. Відмінності некрозів при порушенні артеріального кровопостачання та венозного відтоку.
120. Гострі порушення венозного відтоку. Тромбофлебіт, флеботромбоз. Причини, діагностика, лікування.
121. Хронічні порушення венозного відтоку. Клініка, діагностика, лікування
122. Порушення мікроциркуляції. Класифікація. Системні васкуліти.
123. Порушення лімфовідтоку та іннервації.
124. Порушення мікроциркуляції. Класифікація. Діабетична ангіопатія
125. Основні правила хірургічної деонтології в онкології. Організація допомоги онкологічним хворим, оцінка ефективності лікування.

[Введіть текст]

126. Пухлини. Етіологія, патогенез. Класифікація по TNMP.
127. Передракові захворювання шкіри та молочної залози. Діагностика
128. Передракові захворювання шлунково-кишкового тракту
129. Передракові захворювання щитоподібної залози, статевих органів
130. Доброякісні пухлини. Класифікація. Основні принципи лікування. Показання до хірургічного лікування.
131. Диференційна діагностика доброякісних і злоякісних пухлин.
132. Особливості обстеження хворих з пухлинним захворюванням.
133. Загальні принципи хірургічного лікування злоякісних пухлин.
134. Основи променевої терапії злоякісних пухлин. Ускладнення
135. Основи хіміотерапії злоякісних пухлин
136. Алгоритм дослідження хворого з підозрою на пухлину з метою постановки або виключення захворювання
137. СНІД. Етіологія, лікування. Діагностика. Методи захисту медичного персоналу від СНІДУ.
Методи захисту медичного персоналу від СНІДУ. Експрес діагностика. Протиспідова укладка та аптечка.